

Asia: VN/31974/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle kotoutumisen edistämisestä annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit kotoutumislakia koskevaan lakiehdotukseen

Hallituksen esitys ns. kotoutumislain uudistamiseksi kohdistuu kotoutumisprosessin ja siihen liittyvän viranomaisyhteistyön kannalta ajateltuna oikeita sisältökokonaisuuksia. Kotoutumislain päivittäminen ja uudistaminen on välttämätöntä, koska maahanmuuttoon liittyvä toimintaympäristö on muutoksessa. Koko maata haastava työvoimapula edellyttää, että Suomesta tulee mahdollisimman houkutteleva maa myös työperäisen maahanmuuton näkökulmasta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että maahanmuuttoon ja kotouttamiseen liittyvien prosessien on oltava nopeita ja tehokkaita siten, että työnteon aloittaminen on mahdollisimman sujuvaa.

Työhön kiinnittymiseen pystytään vaikuttamaan muilla oikeasuuntaisilla kotouttamistoimenpiteillä. Tässä kohtaa painottuu kunnissa tehtävä kotouttamistyö, johon tulisi saada tasalaatuisuutta kunnan koosta tai taloudellises-ta asemasta riippumatta. Valtion taloudellinen tuki kotouttamisen kustannus-ten korvaamisessa on ensiarvoisen tärkeää, ja rahoitusmekanismien tar-kastelu on lain päivittämisen yhteydessä välttämätöntä. Työllistämiseen ja työllistymiseen liittyvissä toimenpiteissä tulee aiempaa selvästi enemmän korostaa maahanmuuttajataustaisten naisten työllistymismahdollisuuksia.

Kotoutumislain uudistamisen yhteydessä on syytä myös huomioida muut-tuneen turvallisuusympäristön vaikutukset maahanmuuton ja kotoutumisen prosesseihin.

Hallituksen esityksessä korostuu kunnissa tehtävän kotouttamistyön merki-tys ja kuntien vastuu osaamisen ja kotoutumisen palveluntarpeen arvioinnin laatimisessa. Kotouttamisprosesseihin liittyvät laajentuvat tehtävät tarkoitta-vat kunnissa maahanmuuttopalveluissa työskentelevän henkilöstön määrän kasvamista, ja tämä tulee huomioida kunnille suunnattavassa rahoitukses-sa. Lakiesityksessä maahanmuuttopalveluiden kustannusten, kuten tulk-kauspalvelukustannusten,

korvaaminen esitetään sisällytettäväksi osaksi kunnille maksettavaa laskennallista korvausta. Lisäksi esim. matalan kyn-nyksen ohjaus- ja neuvontapalveluiden järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaaminen esitetään sisällytettäväksi peruspalveluiden valtion-osuuksiin.

Esitetty malli ei ole kuntien kannalta ajateltuna toimiva. Esimerkiksi tulk-kausten kustannukset vaihtelevat kunnittain mm. läsnäolotulkkauksiin liittyvien matkakustannusten takia, jolloin keskimääräiseen kustannustasoon perustuva korvausmalli ei ole tasapuolinen. Ohjaus- ja neuvontapalveluiden järjestämisen kustannusten korvaamiseen sisältyy sama, kuntien epätasa-arvoisen kohtelun ongelma. Tästä johtuen todellisten kustannusten korvaamiseen perustuva järjestelmä tulee säilyttää.

Lakiehdotuksessa esitetään selkeitä parannuksia nykyiseen kotouttamis-prosessiin, ja hyöty kohdistuu nimenomaan Suomeen eri syistä ja erilaisella statuksella tuleviin maahanmuuttajiin. Prosessien nopeuttaminen ja sujuvoittaminen, työllistymismahdollisuuksien edistäminen ja kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien henkilöiden aseman parantaminen ja osallisuuden lisääminen sekä viranomaistoiminnan rajapintojen tarkentaminen ovat tärkeitä painopistealueita.

Kotouttamislain uudistamista on valmisteltu ja odotettu kauan, ja lakiehdotuksen sisältö mahdollistaa palvelukokonaisuuden laadun kehittämisen.

Perusmuotoinen tai monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma (12-22 §)

-

Kotoutumiskoulutus (24-25 §) ja omaehtoisen opiskelun tukeminen (26-30 §)

-

Yleiset kommentit kunnan kotoutumishjelmaan (11 §) ja monikielinen yhteiskuntaorientaatio (23 §)

-

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten palvelut (3 luku)

-

Kuntaan ohjaaminen (4 luku)

-

Kunnan, hyvinvointialueen ja valtion tehtävät (5-7 luvut)

-

Valtion korvaukset (8 luku)

-

Tiedonsaanti ja tietojärjestelmä (9 luku)

-

Yleiset kommentit muihin lakiehdotuksiin

-

Vaikutusten arviointi ja muut perusteluja koskevat huomiot

-

Leinonen Sari

Lieksan kaupunki - kaupunginhallitus 30.5.2022 § 186